

GO toetsing

Marleweg 90 Wenum-Wiesel

Projectnummer: 203425
Datum: 21 april 2023
Projectleider: Tije Rood
Opgesteld: Maaïke Leenen

Huidige situatie

Het plangebied (7 ha) bestaat grotendeels uit intensief beheerde landbouwgronden. Deze landbouwgronden worden begrensd door nauwelijks watervoerende sloten welke zijn begroeid met riet, braam en zwarte elzen. Te midden van het plangebied is een rij knotwilgen aanwezig langs een rietkraag. Daarnaast is een redelijk voedselarme poel aanwezig in het uiterste oosten van het plangebied. Bebouwing ontbreekt binnen het plangebied, met uitzondering van een kleine houten overkapping aan de oever van de poel. Het plangebied ligt landschappelijk grotendeels ingeklemd tussen de Marleweg, Wenumse Beek en het Apeldoorns kanaal. Het plangebied ligt in de overgang vanaf de Veluwe en de hieraan grenzende kleinschalige landschappen in het westen tot het meer open agrarische landschap ten oosten van het plangebied. (Eelerwoude, 2020)

Voorgenomen ontwikkeling

De familie Bosch heeft ruim 7 hectare grond aan de Marleweg 90 te Wenum-Wiesel. Het voornemen is om hier een nieuw landgoed te stichten met een voor eigen bewoning, een drie-onder-één kap woning en een losse woning voor verhuur of verkoop.

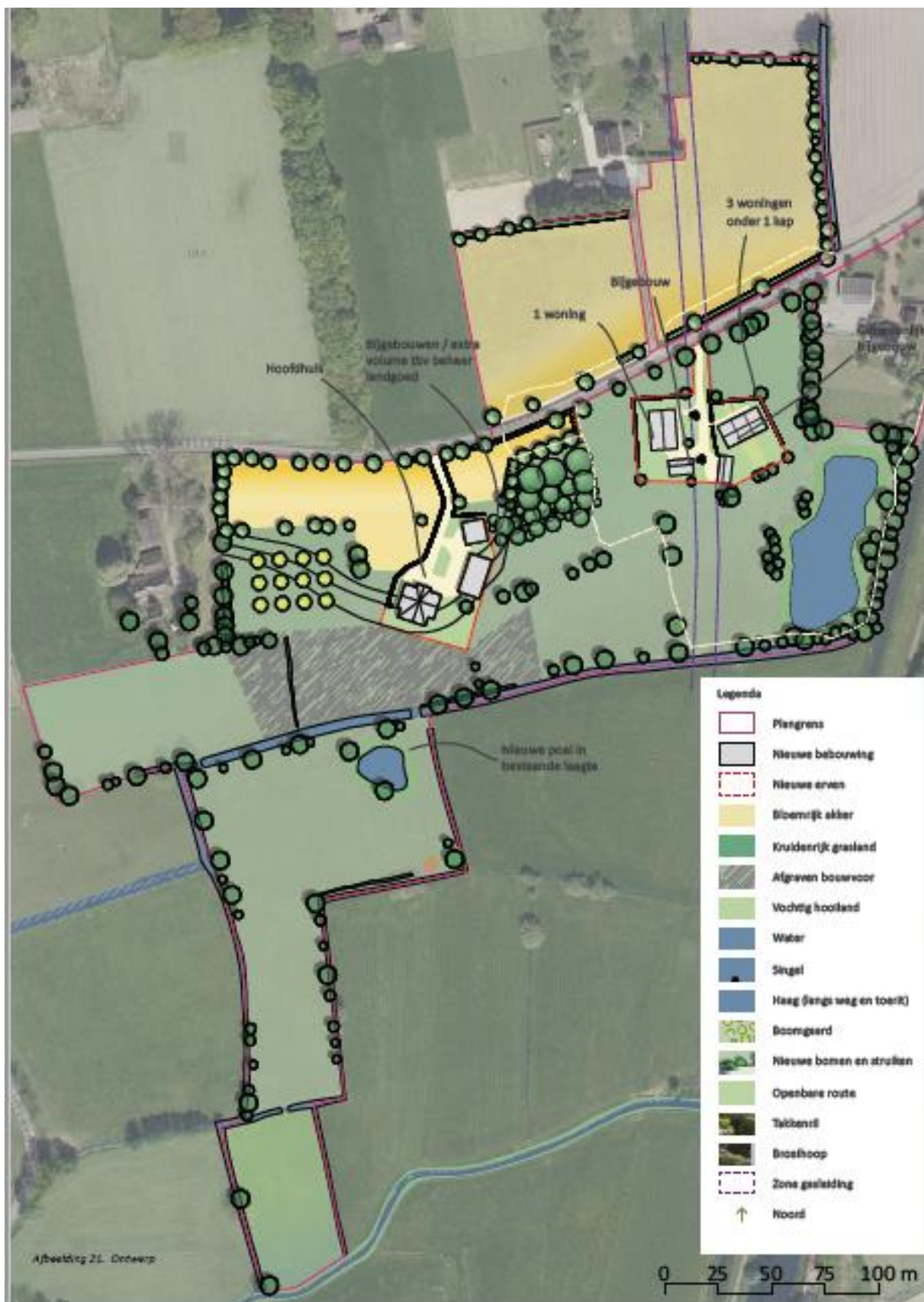
In afbeelding 1 is de inrichtingsschets weergegeven.

Het plan is om op drie plekken op het landgoed woningen te realiseren met bijgebouwen. Het betreft

- 1) Hoofdhuis (circa 280 m²) + 2 bijgebouwen (circa 175 m² en 100 m²)
- 2) Losse woning (circa 270 m²) + bijgebouw (circa 101 m²)
- 3) 3 woningen onder 1 kap (circa 216 m²) + bijgebouw (circa 80 m²)

Daarnaast worden enkele landschappelijke aanpassingen gedaan:

- omvormen van intensief beheerde graslanden naar bloemrijke akkers (noorden), kruidenrijk grasland (midden) en vochtig hooiland (zuiden);
- aanplanten van een hoogstamboomgaard in het westen van het plangebied;
- realiseren van een poel tussen de Marleweg en de Wenumse Beek;
- versterken van het kleinschalig landschap middels aanplant van elzensingels;
- aanplanten van struweel aan de noordgrens van het plangebied;
- aanleggen van een openbare wandelroute in het midden van het plangebied

Afbeelding 1: Ontwerp (Eelerwoude, 2022)

GO Beleid

Algemeen over het GNN/GO beleid

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Gelderland de benaming Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie heeft daarnaast de Groene Ontwikkelingszone (GO) vastgelegd. Dit zijn gebieden die over het algemeen rond en tussen de GNN liggen, zoals de ecologische verbindingzones, weidevogelgebieden en rustgebieden voor wintergasten (ganzen). In de GO is ruimte voor economische ontwikkelingen indien deze samengaan met een substantiële versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

In het GNN en GO geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het GNN of GO denkbaar zijn, is het noodzakelijk een GNN-toetsing uit te voeren. De GNN en de GO worden beide beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten.

Toetsen van effecten

In de Geconsolideerde Omgevingsverordening Gelderland van februari 2022 (Provincie Gelderland, 2022) wordt aangegeven dat ontwikkelingen in de GO getoetst moeten worden aan effecten op de kernkwaliteiten. Dit zijn de ecologische en landschappelijke kenmerken en waarden die de provincie heeft toegekend aan de verschillende delen van de GO. Ten behoeve van de Omgevingsverordening heeft de provincie een overzichtelijk document opgesteld waarin voor verschillende deelgebieden in Gelderland de kernkwaliteiten zijn vastgelegd.

Een ontwikkeling in het GNN of GO-gebied, mag de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang niet negatief beïnvloeden. Voor het GO-gebied betekent het dus dat deze niet in oppervlakte of samenhang achteruit mag gaan. Wel is er ruimte voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een versterking van de samenhang tussen natuurgebieden naast en in deze GO- zone. De samenhang tussen natuurgebieden is nog onvoldoende en moet door versterking van de kwaliteiten verbeterd worden. Dat betekent dat elke ontwikkeling die hier plaatsvindt moet bijdragen aan de versterking van de kwaliteiten. De mate van versterking hangt af van de omvang en de impact van de ontwikkeling. Bovendien is vastgelegd dat de samenhang niet verloren mag gaan. Als voorbeeld: een zonnepark dat de functie als verbindingzone aantast, waardoor de samenhang verloren gaat, is bijvoorbeeld niet toegestaan in het GO-gebied.

Als hulpmiddel om te bepalen of het verlies aan GO gebied voldoende wordt gecompenseerd met de versterking van de kernkwaliteiten is door provincie Gelderland een webformulier opengesteld. Hiermee kan de versterkingsopgave worden berekend (Provincie Gelderland, 2023).

GO toetsing

Ligging plangebied in GO

Het plangebied ligt grotendeels in GO-gebied. In afbeelding 2 is de begrenzing van het plangebied opgenomen in de GO/GNN kaart.

Afbeelding 2: Ligging plangebied (rode omlijning) in GO gebied (licht groen) en grenzend aan GNN gebied (donkergroen, het kanaal in het oosten en de beek in het zuiden) (Provincie Gelderland, 2023)

Kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen GO in plangebied

Het deel van het plangebied dat in de GO ligt, ligt in het deelgebied 166 Vaassen - Wenum.

Het deelgebied heeft de volgende kernkwaliteiten, die in bijlage 1 schematisch zijn weergegeven:

natuur en landschap

- Overgangsgebied tussen de Veluwe en de IJsselvallei met alle gradiënten en kwelzones die daarbij horen
- Onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe

- Ecologische verbinding Oost-Veluwe - IJssel langs de weteringen en de Grift voor kamsalamander en winde
- Leefgebied das
- Leefgebied steenuil
- Sprengen- en bekencomplexen
- Natte schraallanden in het Korte Broek en bij Wiesel
- Cultuurhistorische waarden van o.m. nederzettingen, sprengen en watermolens, oude ontginningen (enken) en boerderijen
- Landgoed Cannenburgh, met o.m. natte bosjes
- Kleinschalig landschap met veel opgaande landschapselementen
- Abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir

Overige

- Aardkundige waarde: stuwwal van de Oostelijke Veluwe
- Natte landnatuur

Voor dit deelgebied zijn verschillende ontwikkelingsdoelen opgesteld. Deze ontwikkelingsdoelen zijn:

- Ontwikkeling ecologische verbinding Oost-Veluwe - IJssel langs de weteringen en de Grift: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omringende landschap
- Vermindering barrièrewerking A50 en N794
- Ontwikkeling natte schraallanden en singels langs de beekoevers
- Ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- Ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen
- Ontwikkeling van het kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe; houtsingels, beken en (schrale) graslanden

Niet alle kwaliteiten en doelen zijn op het plangebied van toepassing. In onderstaande tabel 1 staan de kernkwaliteiten en doelen die van toepassing zijn op het landgoed. Deze zijn aanwezig of hebben de potentie om hier ontwikkeld te worden.

Tabel 1: Aanwezig of potentiële kernkwaliteiten en te behalen doelen in het plangebied

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap
- Leefgebied steenuil
- Sprengen- en bekencomplexen
- Ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater
Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone
- Vermindering barrièrewerking A50 en N794
- Ontwikkeling natte schraallanden en singels langs de beekoevers
- Ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- Ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen

Het is nu momenteel landbouwgrond met midden in het plangebied een rij knotwilgen. Voor steenuil redelijk geschikt, maar kan geschikter door het landschap kleinschaliger te maken. Er is een poel aanwezig en er zijn sloten welke biotoop zijn voor amfibieën. De kwaliteit van dit leefgebied kan worden verhoogd door een kleinschalig landschap aan te leggen en het voortplantingsbiotoop uit te breiden door aanleg van 1 of meerder poelen.

Het zuidelijke deel van het plangebied behoort tot het beeklandschap.

Het plangebied heeft geen aardkundige waarde en behoort tot het open landschap Wenumse Enk. Ook is het plangebied onderdeel van een ecologische verbingszone model kamsalamander en winde.

Ontwikkeling in relatie tot ontwikkelingsdoelen

Met de ontwikkeling van het plangebied tot landgoed worden binnen het GO gebied circa 675 m² aan woningen en bijgebouwen gebouwd (de hoofwoning met bijgebouwen komen buiten GO gebied te liggen). Dit is verlies aan GO gebied. Het betreft verlies aan agrarisch grond (weiland). Dit is tevens onderdeel van de EVZ kamsalamander (Winde).

Naast de bouw van woningen en bijgebouwen wordt het agrarische gebied omgezet tot natuur en wordt volop bijgedragen aan de versterking van de kernkwaliteit van het deelgebied en bijgedragen aan de GO doelen.

Leefgebied steenuil

Door het kleinschaliger maken van het landschap door aanplant van opgaande beplanting en door het aanleggen van een hoogstamboomgaard wordt het leefgebied van de steenuil versterkt. Ook de aanleg van een bloemrijke akker, welke bestaat uit graansoorten en eenjarige bloemen, versterkt het leefgebied voor de steenuil omdat het graan muizen aantrekt en dit weer voedsel is voor de steenuil.

Sprengen- en bekencomplexen

Door de ontwikkeling van natuurlijk grasland worden de ecologische kwaliteiten van het beeklandschap versterkt.

Ecosysteemdiensten: recreatie en drinkwater

er worden wandelpaden aangelegd en er worden voorzieningen gerealiseerd om de recreant van informatie te voorzien.

Ontwikkeling natte schraallanden en singels langs de beekoevers

Er worden elzen aangeplant langs de beek Marleweg. Ook wordt nat bloemrijk grasland en hooiland aangelegd langs de beek.

Ten zuiden van de beek Marleweg zal zich nat schraalland (N 10.01) kunnen ontwikkelen.

Ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën

Er wordt een poel aangelegd in de omgeving van het beekdal ten behoeve van amfibieën. Ook versterkt dit het leefgebied van de ringslang. Het aanplanten van bomen, hagen en takkenrillen versterkt de mogelijkheden van amfibieën en reptielen om zich te verschuilen. De inrichting met landschapselementen en de aanleg van een poel heeft bovendien een positieve impact op de ecologische verbindingszone kamsalamander.

Ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen

Langs de cultuurhistorische kavelgrenzen worden elzen aangeplant. Bebouwing vindt plaats op de overgang van de hoge en droge delen langs de Marleweg en het beekdal. Dit sluit aan op klimaatrobuustheid maar respecteert ook het feit dat er vanuit de cultuurhistorie niet op een es gebouwd hoort te worden.

Er wordt ruim **zes ha** natuur ontwikkeld. Qua oppervlakte met name als nat hooiland en bloemrijk schraalgrasland. Beheer vindt hier alleen plaats om het natuurstype te dienen.

Berekening versterking groene ontwikkelingszone

Met het webformulier “Formulier Berekening versterking Groene ontwikkelingszone” is de versterkingsopgave berekend en de minimale versterking die wordt gerealiseerd. In bijlage 2 is de uitgevoerde berekening toegevoegd.

Elke versterking aan de kernkwaliteiten is voldoende om de bebouwing van circa 675 m² in GO-gebied in weiland te compenseren. Er is namelijk geen sprake van een verliesfactor, zoals staat te lezen in het GO beleid: “Grasland en akkers met alleen een productiefunctie tellen niet als verliesfactor”. Wel heeft het plaatsen van 4 woningen (1 losse woning en 3 onder-één-kap woningen) een impactfactor op de omgeving, welke mede wordt

bepaald door de ligging in een ecologische verbindingszone en in een open landschap. Deze impactfactor is 534. Dit maakt dat er een versterkingsopgave van 534 punten ligt.

De aanleg van hoogstamboomgaard (circa 1.014 m² / 0,1014 hectare) en 6 hectare nat hooiland + bloemrijk schraalgrasland + poel (circa 400 m²) is ruim voldoende om de opgave van 534 verliespunten te versterken. De versterking komt neer op bijna 15.000 punten. Hierbij zijn de takkenrillen, broeihoop en de aanplant van bomen niet meegenomen. In bijlage 2 is het ingevulde webformulier toegevoegd.

Conclusie

De ontwikkeling draagt bij aan de versterking van de ontwikkelingsdoelen van het deelgebied Vaassen – Wenum.

De realisatie van de nieuwe woningen maakt ook realisatie mogelijk van natte schraallanden, singels langs de beekoevers, biotopen voor reptielen en amfibieën, en herstel van verdwenen landschapselementen waarmee bijgedragen wordt aan de doelen van het GNN. Hierdoor is de ontwikkeling mogelijk binnen het GO-gebied.

LITERATUUR

- Eelerwoude. (2020). *Quickscan Wet natuurbescherming Landgoed ontwikkeling Marleweg 90, Wenum-Wiesel*.
- Eelerwoude. (2022). *Landgoed 't Wenumse Bosch Inrichtings- en beeldkwaliteitplan*.
- Provincie Gelderland. (2022). *Geconsolideerde Omgevingsverordening Gelderland (februari 2022)*.
- Provincie Gelderland. (2023, 02 16). *Atlas kernkwaliteiten Groene ontwikkelingszone*. Opgehaald van Gelderland maps arcgis:
<https:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ec1ecdbf259c42f7ba498e7a589b3aee>
- Provincie Gelderland. (2023, 2 16). *Berekening versterking Groene ontwikkelingszone*. Opgehaald van Formulieren Algemeen: <https:// formulieren.gelderland.nl/Algemeen/formulier/nl-NL/evAllScenarios/scVergroeningsmaatregelen.aspx/fVergroeningsmaatregelenEinde>

BIJLAGE 1 KERNKWALITEITEN VAASSEN – WENUM

ALGEMEEN	Nr.	166
	Gebiedsnaam	Vaassen - Wenum
KERNKWALITEITEN	natuur en landschap	• Overgangsgebied tussen de Veluwe en de IJsselvallei met alle gradiënten en kwelzones die daarbij horen • onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe • ecologische verbinding Oost-Veluwe - IJssel langs de weteringen en de Grift voor kamsalamander en winde • leefgebied das • leefgebied steenuil • sprengen- en bekencomplexen • natte schraallanden in het Korte Broek en bij Wiesel • cultuurhistorische waarden van o.m. nederzettingen, sprengen en watermolens, oude ontginningen (enken) en boerderijen • landgoed Cannenburgh, met o.m. natte bosjes • kleinschalig landschap met veel opgaande landschapselementen • abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir
	aardkundige waarden	• Stuwwal van de oostelijke Veluwe
	waardevol open gebied of verkaveling	• -
	parel	• -
	natte landnatuur	• ja
ONTWIKKELINGSDOELEN	natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)	• ontwikkeling ecologische verbinding Oost-Veluwe - IJssel langs de weteringen en de Grift: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omringende landschap • vermindering barrièrewerking A50 en N794 • ontwikkeling natte schraallanden en singels langs de beekoevers • ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën • ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen • ontwikkeling van het kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe; houtsingels, beken en (schrake) graslanden
	natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone	• ontwikkeling ecologische verbinding Oost-Veluwe - IJssel langs de weteringen en de Grift: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omringende landschap • vermindering barrièrewerking A50 en N794 • ontwikkeling natte schraallanden en singels langs de beekoevers • ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën • ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen • ontwikkeling van het kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe; houtsingels, beken en (schrake) graslanden
	ecologische verbindingen met evz-model	• Oost-Veluwe - IJssel, onderdeel weteringen: (Veluwe - IJsselvallei): kamsalamander, winde

BIJLAGE 2 FORMULIER

VERSTERKINGSOPGAVE

Verliesfactor	
Verliesfactor 1	
Categorie	Er treedt geen verlies van kernkwaliteiten op
Totalen	
Totale oppervlakte (ha)	0,0000
Verliespunten	0
Impactfactor	
Impactfactor 1	
Categorie	Woningen
Basispunten per wooneenheid	20
Aantal eenheden	4
Basispunten per woonbestemming ha.	400
Aantal eenheden	0,067
Toeslagfactoren	
Is er sprake van een nieuwe functie op deze locatie?	Ja
Is er sprake van open landschap?	Ja
Voor zover het gebied BUITEN open landschap ligt; Is er sprake van aardkundige waarden?	
Is er sprake van een Ecologische verbindingszone (EVZ)?	Ja
Impactpunten	
Basis	106,8
Incl. toeslagen	534
Totalen	
Totale oppervlakte (ha), excl. windturbines	0,0670
Impactpunten	534
Versterkingsmaatregelen	
Versterkingsmaatregel 1	
Categorie	Nat schraalland / Vochtig hooiland
Basispunten per eenheid	2000
Oppervlakte	6
Kortings- en toeslagfactor	
Is er sprake van een tijdelijke maatregel?	Nee
Draagt de maatregel bij aan een EVZ?	Ja

Versterkingspunten

Basis	12.000
Incl. kortings- en toeslagfactor	15.000

Versterkingsmaatregel 2

Categorie	Poel (max. 0,3 hectare per stuk)
Basispunten per eenheid	3000
Oppervlakte	0,041

Kortings- en toeslagfactor

Is er sprake van een tijdelijke maatregel?	Nee
Draagt de maatregel bij aan een EVZ?	Ja

Versterkingspunten

Basis	123
Incl. kortings- en toeslagfactor	154

Versterkingsmaatregel 3

Categorie	Hoogstamboomgaard
Basispunten per eenheid	2000
Oppervlakte	0,1014

Kortings- en toeslagfactor

Is er sprake van een tijdelijke maatregel?	Nee
Draagt de maatregel bij aan een EVZ?	Nee

Versterkingspunten

Basis	203
Incl. kortings- en toeslagfactor	203

Totalen

Totale oppervlakte (ha) excl. speciale elementen	6,1424
Versterkingspunten	15.357

Balans versterkingsopgave en versterkingsmaatregelen

Verliesfactor

Totaal verliespunten	0,00
----------------------	------

Totale oppervlakte

Hectare	0,00
m²	0

Impactfactor

Totaal impactpunten	534,00
---------------------	--------

Totale oppervlakte excl. windturbines

Hectare	0,07
m²	700

Versterkingsopgave

Totaal punten	534
---------------	-----

Versterkingsmaatregelen

Totaal versterkingspunten	15.357,00
---------------------------	-----------

Totale oppervlakte excl. speciale elementen

Hectare	6,14
m²	61400

Balans

Balans = versterkingsmaatregelen - versterkingsopgave =	14623
---	-------